

Linyphia tenuipalpis Simon (Araneae: Linyphiidae) på de jyske heder

SØREN TOFT

Toft, S.: *Linyphia tenuipalpis* Simon (Araneae: Linyphiidae) on Danish heaths. Ent. Meddr 48: 17–18. Copenhagen, Denmark 1980. ISSN 0013–8851.

A survey of a considerable number of *Calluna vulgaris* heaths in Jutland, Denmark, in autumn 1979 demonstrated the presence of *Linyphia tenuipalpis* Simon at 27 localities, so that the species presently is known from 30 localities. In Denmark, *tenuipalpis* seems restricted to this habitat, but there it may be the dominant large sheet-web spider. This is especially the case where the heather is low and with no other vegetation mixing with the *Calluna*. In most localities it is found together with *Linyphia triangularis* (Clerck) which is the dominant species where the heather is richer.

Søren Toft, Zoologisk Laboratorium, Aarhus Universitet, Ole Worms Allé, Bygning 135, DK-8000 Århus C.

Tæppespinderen *Linyphia tenuipalpis* Simon har tiltrukket sig en del opmærksomhed i de senere år. Den synes ret almindelig i Sydeuropa (Helsdingen, 1969), hvorfra den oprindelig er beskrevet. I løbet af 1960'erne blev den rapporteret fra flere steder i Nordeuropa, først af Lehtinen (1964) fra den finske skærgård samt Gotland, senere af Holm (1968) fra den svenske vestkyst. Hurtigt herefter kom fund fra Belgien, Holland og Nordtyskland (Helsdingen, 1969). Skønt vidt udbredt er den dog fortsat blevet anset for en sjælden art i den nordlige del af sit udbredelsesområde

De første danske eksemplarer blev taget af Ole Bøggild ved Øster Hurup i 1966. Et senere fund fra Anholt er det hidtil eneste publicerede (Toft, 1977). Ved Øster Hurup blev arten taget i en klit med marehalm og hjælme tæt ved stranden, men skønt eftersøgt er den ikke dukket op andre steder på tilsvarende habitater. Da jeg fandt den almindeligt forekommende på lynchederne på Mols, var det derfor nærliggende at søge efter den på heder andre steder i Jylland.

Disse eftersøgninger blev gennemført i perioden fra sidst i september til midten af oktober 1979. I løbet af tre uger steg det kendte antal *tenuipalpis*-lokaliteter fra 3 til 30, fordelt over det meste af Jylland (Fig. 1). Det kan derfor fastslås, at arten er almindeligt forekommende på de jyske heder, både inde i landet og langs kysten. Den er imidlertid ikke blot almindelig, på mange

af lokaliteterne var den den antalmæssigt dominerende af de store tæppespindere. Flere steder var det første dyr, man stødte på, en *tenuipalpis*; på mere end 20 af lokaliteterne var den fundet på mindre end fem minutter. Et sted blev 69 eksemplarer indsamlet på under en time.

Der var to områder i Jylland, hvor *tenuipalpis* ikke kunne findes: I den midterste del af Sønderjylland (Åskov Hede, Stensbæk Plantage og Helm Polde), og i Nordvestjyllands kliitheder (Rødhus, Store Vildmose, samt fire steder i Nordthy). En mulig forklaring på dens fravær/sjældenhed her kan være, at disse heder er ret gamle. *L. tenuipalpis* foretrækker lav lyng med ringe vegetation mellem buskene og er væk, hvor græs og andre planter blander sig med lymgen.

Habituel ligner *tenuipalpis* den nærtstående, og særdeles almindelige, *Linyphia triangularis* (Clerck) meget. De to arter forekommer også sammen. Kun på en enkelt lokalitet – på Helgenæs – var *triangularis* med sikkerhed fraværende. Lyngen var her meget lav, kun 10–20 cm. Generelt er *triangularis* den største af de to og kan næppe få plads til sit temmelig omfangsrige net i så lav vegetation. På andre lokaliteter fandtes et tilsvarende fordelingsmønster efter lyngens højde: *tenuipalpis* er dominerende, hvor lyngvæksten er ussel, mens *triangularis* gradvist får overtaget, hvor lyngen bliver rigere.

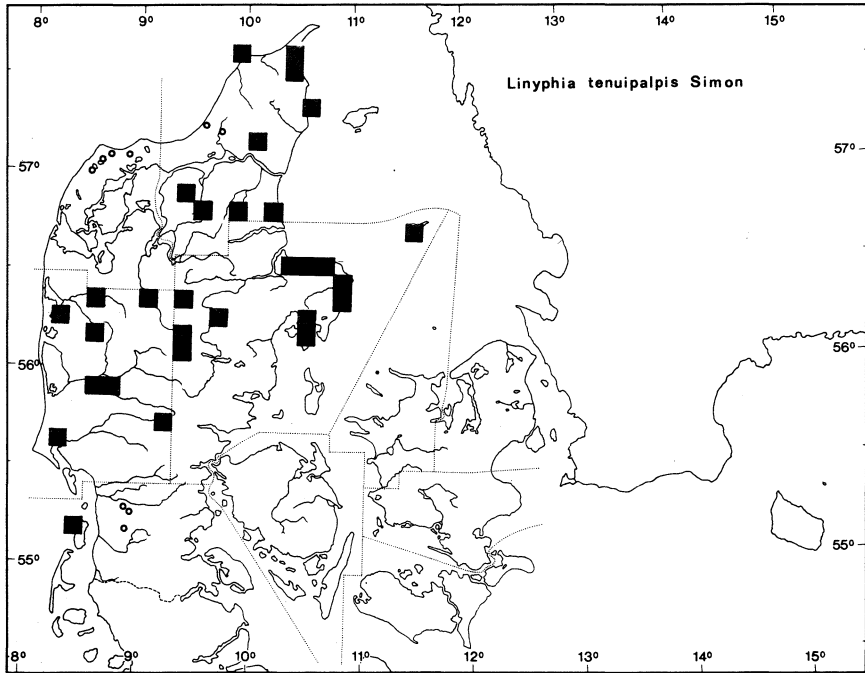

Fig. 1. Kendt udbredelse af *Linyphia tenuipalpis* Simon i Danmark. Åbne cirkler: lokaliteter eftersøgt med negativt resultat.

Fig. 1. Known distribution of *Linyphia tenuipalpis* Simon in Denmark. Open circles: localities searched with negative result.

Hidtil er *tenuipalpis* i Danmark kun kendt fra lyngheder, idet de første eksemplarer fra klit må være udløbere fra populationen i heden lige bag klitten. Fra Tyskland er den rapporteret fra en tilsvarende habitat (Braun & Rabeler, 1969), mens den i Finland findes mellem sten på skærgårdsøerne (Palmgren, 1975; Lehtinen et al. 1979). Det skulle derfor være muligt at finde arten på begge habitater på Bornholm. Den bør ligeledes eftersøges på de endnu resterende lynglædte områder på øerne.

Ifølge Palmgren (1975) foreligger fund af *tenuipalpis* fra Helsinki fra 1857. Da arten også i dag har sin nordgrænse ved den finske sydkyst, kan det konkluderes, at dens optræden i Nordeuropa ikke skyldes en nylig spredning, men simpelthen, at arachnologerne er blevet opmærksom på den. Når den tidligere har været overset, må det skyldes, dels at dens habitat har været ukendt, dels dens store lighed med en anden meget almindelig art, i forbindelse med samleres forbløffende evne til at negligere almindeligheder.

Litteratur

- Braun, R. & Rabeler, W., 1969: Zur Autökologie und Phänologie der Spinnenfauna des nordwestdeutschen Altmoränen-Gebiets. – Abh. Senckenberg. Naturforsch. Ges. 522: 1–89.
- Helsdingen, P. J. van, 1969: A reclassification of the species of *Linyphia* Latreille based on the functioning of the genitalia (Araneida, Linyphiidae), I. – Zool. Verh. 105: 1–303.
- Holm, Å., 1968: A contribution to the spider fauna of Sweden. – Zool. Bidrag, Uppsala 37: 183–209.
- Lehtinen, P. T., 1964: Additions to the spider fauna of Southern and Central Finland. – Ann. Zool. Fenn. 1: 303–305.
- Lehtinen, P. T., Koponen, S. & Saaristo, M., 1979: Studies on the spider fauna of the southwestern archipelago of Finland. II. The Åland mainland and the island of Eckerö. – Mem. Soc. Fauna Flora Fenn. 55: 33–52.
- Palmgren, P., 1975: Die Spinnenfauna Finnlands und Ostfennoskandiens. VI. Linyphiidae 1. – Fauna Fennica 28: 1–102.
- Toft, S., 1977: Spindlere (Arachnida) fra Anholt. – Flora og Fauna 83: 19–21.